

ta velja za Srba! A kaj bi bilo, da se niso Bolgari ločili od carigradskega patriarha in bi imeli torej s Srbi še danes skupnega cerkvenega poglavarja? Tako razumemo lahko tudi bratomorno klanje v Macedoniji: njegov pravi izvor je verski! Ko sva nekimi Bolgari prevajala znano dr. Tumovo brošuro na bolgarski jezik, je moj prijatelj neredko zažarel v lice od veselja in vzkliznil: »Ravno tako govori naš kmet, toda v literaturi nimamo več tega izraza!« In potem sva iskala in iskala po ruskih in bolgarskih slovarjih kako bi se povedala tista reč v literarni bolgarsčini?!

S Trstom, Solunom in Varo tvorijo Jugoslovani najznamenitejša izhodišča na ona tri morja, na katera se pleme opira: Adrijsko, Egejsko in Crno morje. Močno ujedinjeno pleme pomenja živo zatvornico med Evropo in Azijo, med orijentom in okcidentom. Zapirajo pot iz Evrope v Indijo, ključ Bagdadske železnice je v njih rokah in tako so naravnimi zavezniki odličnega angleškega naroda.

Etnografski tvorimo najinteresnejšo skupino moderne Evrope. Pred našimi očmi se namreč zaključuje sličen proces združevanja v en narod, kakor se je dokončal pri Nemcih tisti čas, ko se je združilo polno samosvojlja, a po jeziku in krvi ozko sorodnih si germanskih plemen: Frankov, Snehov, Helvetov itd. v en skupen narod. Turško gospodarstvo nad tremi četrtinami Jugoslovani (car Lazar je padel leta 1389) je ta proces zadržal, drugače bi bili danes gotovo že davno ujedinjeni. Z elementarno silo izbruhne vprašanje na dan, ko se osvobodijo se današnji turški Slovani sultanata in se združijo tako s Srbi kakor z Bolgari. S tistim dnem se spremeni v veliko našo korist ves naš ekonomski položaj na Balkanu in ta preobrat bo diktiral močnejše politične posledice.

V svoji sredi imamo tri močnejše cerkve: rim-katoliško, grško-ortodoksno in mohamedansko. To dejstvo utegne postati nekega dne odločilno za naš prospek. — Poznavajoč dobro zgodovinske krvave boje med raznimi cerkvami, vedo, da so nešteto krat vrgli ravno cerkveni boji največje državno-politične ideje z dnevnega reda velikih prizadevanj, moramo smatrati s tega golega nacionalnega stališča kot prvi naš postulat v vseh pokrajinah, kjer živimo Jugoslovani, ločitev cerkve od države, ker le s tem, je njih neposredni državno-politični vpliv neutraliziran. Cerkevna nasprotstva v Hercegovini, v Macedoniji in na Kosovem nas s svojimi političnimi posledicami naravnost silijo do te trditve.

Francozje v Levantu.

Proti koncu sedemnajstega stoletja so se pričeli Francozje zanimati za naše pokrajine. Sloviti državnik Colbert je prvi označil Levanto in kimali še faraonsko domovino kot dežele, ki spadajo pod francosko interesno sfero. Zasedoval je pot, ki so mu jo kazali različni predniki iz časov križarskih vojn. Dokler ni bila izrečena ločitev države od cerkve, je smatrala tudi papeževa prestolnica Francijo kot zaščitnico vseh kristjanov, ki so pod turško nadoblastjo. Lingua Franca je izza križarskih časov najpošтовanejši jezik v teh deželah.

Napoleon I. je vprašanje močno konkretiziral. Koval je velike sredmorske načrte, vstavil je kraljestvo Ilirijo s podkraljem v Ljubljani. Z jugoslovansko državo je hotel vladati Avstrijo. Ko je sedel že v Moskvi in je pričelo mesto goreti, je pozval k sebi odličnega ruskega aristokrata, Gercenovega očeta, in ga poslal s posebnim pismom k Aleksandru, v katerem je imenoval carja mon frere ter mu zadrževal resnično odkritosrčnost. Razpad Turčije je smatral kot neizogiben in velik del te dediščine naj pripade Ruski. Aleksander I. je omahoval med Prusijo in Francijo in ne ve se, kako bi se bila zasukala usoda Napoleonova, da je dobil car to in druga pisma v roke. Prestigili so mu jih ruski generali, ker so stali na ruski strani.

Ce Napoleon I. s tako izbornim vojaškim ženjem in tako izurjeno armado ni mogel ničesar doseči — kako naj pričakujemo Jugoslovani sedaj karkoli od Francoske, ko je svojo evropsko mislo zaigrala v letu 1870/71 kot posledico svoje notranje propalosti? Toda o tem več spodaj.

Avstrijska hegemonija.

Na drugi strani je silila Avstrija že zgodaj na Balkan. Princ Evgen Savojski je osvojil Belgrad nemški Avstriji; letnica 1737, 1788 in 1790, sestanek Jožefa s Katarino, so prvi početki tega kurza. Ko je Avstrija 1805 podlegla pred francoskim cesarjem, je svetoval habsburški dinastiji nadvojvoda Karl, naj se oskoduje s Srbijo in Ercegovino, ki sta bili tedaj v turških rokah. Za aneksijo teh dveh dežel se je zavzemal nekaj desetletij za tem general Radecki. Sedanjemu avstrijskemu cesarju je izročil poseben Pro Memoria, v katerem mu priporoča osvojitve Jugoslovani v turških rok in združitev s temi v močno državo. Cesar je bil proti rešitvi kristjanov izpod turške jarma, ker ga je pridobil Metternich za znano geslo: Die Türkei ist für Oesterreich eine Grenze, sicherer als das Meer. (Turčija je za Avstrijo meja, zanesljivejša, nego morje).

Počasi so jeli odločilni krogi opuščati to intrinsečno stališče. Leto 1876 so sklenili anektirati Ercegovino. Od turške odvisnosti naj bi prišli Srbi pod avstrijsko. Z žalostno ironijo nam pripoveduje zgodovina, kako so se uprli tem protisrbskim namenom liberalni Nemci in v tem kritičnem času je prisiljena vlada na pomoč klerikalno-slovanski blok.

Po aneksiji Bosne in Ercegovine 1908 — po dejal črni princ — v Avstriji nimamo samo rdečih princ — da je sedaj le še vprašanje najbližjega časa, kdaj bodo mar-

širali naši vojaki po Srbijo. Tako bi se pogloma vendarle izpopolnile besede, ki jih je zaklinal avstrijski minister Buol Beust v septembru 1855: Wir haben die Donaufürstentümer in der Tasche. (Mi imamo obdonske kneževine v žepu).

Naj so te stvari kakor že hočejo, eno je gotovo: močna jugoslovanska Unija, tudi če bi obsegala samo osem milijonov glav, se mora zdeti interesom, ki jih zastopa habsburška monarhija, dandanes jako nevarna. To se kaže iz vse zgodovine zadnjih šestdeset let.

Naj navedem nastopna zgodovinska fakta:

Dne 4. novembra 1905 je vstal v srbski skupščini tedanji ministrski predsednik Stojanović za poblize združenje za Bolgari pod devizo »Balkan balkanskim narodom!« Malo prej je namreč začela Avstrija nagajati srbskim svinjam in češpljam, t. j. pričel je carinski konflikt, ker Srbi niso hoteli naročiti svojih kanonov pri avstrijski nemški tiskarji. Dan po novem letu 1906 je že sprejelo bolgarsko sohanje trgovinsko pogodbo s Srbijo, ki je bila izrednega načelnega in najdalekosežnejega pomena za jugoslovansko vprašanje v obse. Točki 4. in 7. te pogodbe sta namreč pripravili vse, da nastopi z letom 1917 carinska Unija med obema deželama.

Bolgari se morajo zdeti vsakemu objektivnemu opazovalcu, posebno pa ekonomu in politiku, kot eno najsimpatičnejših plemen sploh. Nekateri jim pravijo in tudi sami radi čujejo nazvanje »Belgijski vzhod«, toda jaz bi jih primerjal raje s Amerikancem. Nobenega naroda nimamo namreč v Evropi, ki bi se tekom ene generacije (pričeniši z bojem za osvoboditev od turške odvisnosti, ki ni dopustila nobenega razvoja tej mali in lepi deželi) povpsel do relativno tako visokega ekonomskega kakor splošno narodnega blagostanja. Potom svoje žilavosti, spretnosti, vztrajnosti in notranji plemenski moči in čistosti ne reprezentirajo samo na jugu najlepše vojaške sile, ki jo bodo znali v obrambo svoje svobode še krvavo potrebovati, ampak so tekom te dobe svoj rod tudi številno podvojili. Da smo korakali za Bolgari po isti poti Slovenci, Hrvati in Srbi, steli bi danes Jugoslovani okoli 25 milijonov glav.

Bolgarska javnost je trezna, ne ogreva se po izgledu svojih poetičnih srbskih bratov za nobene velike cilje, katerih realizacija je včasih meglena, včasih pa sploh nemožna, ampak je navajena hladno razmotrivati svoj zunanji položaj — in vendar vidi tudi ta bolgarska javnost svoje ne- prestano nevarnost v sosednji monarhiji, v stremljenju avstrijskega nemstva po trgovsko-politični hegemoniji na Balkanu.

Zato so podali Bolgari Srbom roko, da se združijo v carinsko Unijo, kar bi imelo za naravno posledico politično Unijo na zunaj. Nobenega »nacionalnega interesa« bi več ne bilo, nobene omejitve, nobenega strahu pred spopadi. Kakor na mah bi bilo s tem nadalje rešeno macedonsko in posebno solunsko vprašanje. Izbrisano bi bilo rivalstvo na peterburškem dvoru, ki je rodilo svoj čas toliko žalostnih momentov. Nam ostalim Jugoslovanom na Turškem in Avstro-Ogrski, ki ne tvorimo samosvojljnih držav, bi bil obstoj take močne sile za našim hrbtom odlična moralna opora v našem stremljenju in prav z veseljem bi lahko gledali v bodočnost svoje usode. Nekako tako, kakor se je tudi avstrijskim Nemcem prestigle znatno povisjal, odkar jim stoji za hrbtom močna Nemčija, od katere pravzaprav zajemajo ves svoj sok.

Vse to so na dunajskem Ballplatzu, hitro uvideli. Bili so se, da bi utegnil ta boj za jugoslovansko gospodarsko emancipacijo vzpodbudljivo vplivati na Madžare. Posledica močnega pritiska je bila ta, da se srbski kabinet ni upal predložiti lastni zbornici lastnega predloga o srbsko-bolgarski Uniji, ki ga je Bolgarija s svoje strani že sprejela. S tem je padel ta veliki načrt za nekaj časa iz sfere realnosti. Po dolgotrajnih brezuspelih pogajanjih z ministrstvom Stojanović — Drnić — Pašić je napovedala Avstrija mali Srbiji carinski boj. Srbski voli, prašiči in sočivje je moralo skrbeti, da pride kje drugje v denar.

Z gesto ranjenega, v temno kletko zaprtega leva je prenašal srbski narod ta pritisk. Tu ga je podžgala nova iskra.

Treba je jasno poznati, kako razpoloženje vlada v Srbiji že dolgo časa. To jesen je minulo deset let, kar sem potoval prvič po Srbskem. Uradniki, študentje, vojaki in priprosto ljudstvo — vsi so mi pripovedovali, da pride kaj kmalu do vojne z Avstrijo, da osvobodijo srbske brate. V mislih so imeli Bošnjake in Ercegovce. — Ako ne gremo za nje v boj in jih ne osvobodimo, preidejo Avstriji nad nas. Tako so ponavljali. In tedaj je vladal na Srbskem takozvani avstrofilijski knez Obrenović-Georgevič! Pred štirimi leti sva se izprehajala s sinom ugledne srbske trgovske rodbine po belgrajskih ulicah. Razgovarjali se o umoru zadnjega Obrenovića, sem ga vprašal, kaj je vendar dejalo prebivalstvo, ko so se naenkrat sredi noči zasilili strel in je pel vojaški boben. »Prvi hip

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPORTELEN PODRUŽNICA V TRSTU
vía del Ponterosso 5. - via Nuova 15.
Vloge na knjižice 3 1/2 - 4 1/2 % na uplatnjen in na tekoči račun 4 - 4 1/2 % na uplatnjen.
Stalne vloge in vloge po tekočem računu po dogovoru najugodnejše.
VADJE NA KAVCIJE - MENJALNICA.
Uradno ure od 9. - 12. 1/2 dop. in 2. 1/2 pop.

TRGOVCI! PEKI! Drože (kvas) iz odlikovane trgovine drož, so dosegle doseglj vsepovsod najboljši sloves. — tist. očutje torej pri trdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

Napredek vede

Najenergijejša in gotovo se zdravi sifilis s svetovnim sredstvom

Jorubin Casile

Stotine zdravniških potrdil potrjuje, da se uretralna zoženja, prostatitis, uretritis in mehural katarji korenito zdravijo s

konfeti Casile.

Konfeti CASILE urejajo uriniranje, ne da bi bilo treba pabiti zelo nevarnih cevč (silinge), popolnoma odpravljajo in ublažujejo pečenje in pogosto uriniranje; edini korenito zdravilo uretralna zoženja (prostatitis, uretritis, cistitis, meural katarji korenito zdravijo s

burne katarje, kamen, nesposobnost za zadrževanje urina, sluzaste tokove itd. — Skatija konfeti Casile K 4. — JORUBIN CASILE, najboljši protisifilitično in poživljajoče křitistilno sredstvo, ki se uporablja s uspehom proti sifilisu, anemiji, impotenci, kostoboli, ishias, vnetju slez, polnim madažem, izgubi semena, polucijam, spermatoriji, steriliteti, nevrazenosti, energični razkrojevalec urinske kisline itd. — Steklenica Jorubina Casile K 3-50.

Vbrizganec CASILE zdravil beli tok, akutne in kronične katarje, vaginitis, uretritis, endometritis, vnetje in ispad maternice itd. Steklenica vbrizganca Casile K 3-50. Kdor želi večjih pojasil, tiskovino itd., naj naslovi dopis na lekarno LLOYD za g. Casile Trst, ki poda odgovor s obratno pošto zastoj in z vso rezervo. Priznani medicinski izdelki CASILE se prodajajo v vseh akreditiranih lekarnah. Zaloga v Trstu Lekarna Lo'yd, V. di'orologio 1. Pristna zdravila Casile nosijo lastnoročni podpis N. Casile.

Velikanska zaloga pohištva in tapetarij
Paolo Gastwirth, Trst
ulica Stadion št. 6 (hiša gledališča Fenice).
Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor. - Telef. 22-85

L. TERZON, TRST ulica Sette Fontane št. 12. - ZALOGA OLJA, JESIHA in MILA. Najfinije namizno olje, priporočljivo za one, ki trpe na želodcu. - Steklenica pol litra kron 1'60.

Dr. PEČNIK
Dr. PETSCHNIGG
TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.
Zdravnik za notranje (splošne) bolezni 8-9 in 2-3 in specializist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11 1/2-1 in 7-7 1/2

Zaloga dalmatinskega vina
FILIP IVANIŠEVIĆ
lastnega pridelka iz Jesenic pri Omišu
ulica Valdivrivo 17, tel. 1403. Prodaja na drobno in na debelo. - Gosline: "All'Adria", ul. Nuova 13 in gostilna-buffet, Piazza Giuseppeina št. 7, v katerih toči svoja vina prve vrste.

Gostilna „Pri Deteljici“
v TRSTU, ulica Belvedere št. 7
Priznana najboljša in najcenejša kuhinja.
Pristna domača in tuja vina.

AGO čevlji brez šivanja in žbljev
Izvršuje edino le
Franjo Cink v Trstu
ulica Cécilia Rittmeyer št. 12.
Izvršuje tudi vsako drugo naročilo točno in ceno. — Na zahtevo pride tudi po naročila izven mesta.

Novo pogrebno podjetje Trst
(vokal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (Telefon št. 14-02)
Prireja pogrebe najrazličnejših razredov, od najenostavnejših z enim konjem do najlaksurijoznejših in pompozniš s šestimi konji.
Prodaja najrazličnejših mrtvaških predmetov. Velika zaloga voščenihi sveč lastnega izdelka. Najsolidnejša in točna postrežba.
Najnovejša in moderna pogrebna oprava.
Nočna naročila se sprejemajo v lastnih prostorih zaloga podjetja ul. Teas št. 31. tel. 1402.
CENE ZMERNE. CENE ZMERNE.
Zastopstvo s prodajo pogrebnihi predmetov: J. MRZEK, Optina št. 190; T. VITEZI, v Nabrežini (trg pri cerkvi); A. JAMŠEK, pri Orehu (Noghere).

Odvetnik Dr. Fran Šolar
v Trstu ulica S. Lazzaro št. 23
Išče
koncipijenta s prakso
Nastop 1. septembra 1914.

Josip Gerič, Trst
Rocol - Molino a vento št. 40
Prodajalna čevilev
vseh vrst za moške, ženske in otroke in zaloga usnia.
Sprejema naročila po meri in popravlja.
Cene zmerne. Priporoča se za obilen obisk

Oglase, poslana, osmrtnice in vsa naznaniila je pošiljati »Inseratnemu oddelku« »Edinosti«, Trst, ulica Sv. Frančiška št. 20.

Predmeti za planince!
Kuhalne priprave iz aluminija, planinske steklenice, noži in vilice, planinske palice, priprave za led, železa, snežni obroči, nahrbtniki.

Vsakovrstne obleke:
Sweater, planinske hlače, gamaše, čepice iz čiste volne, rokavice.
Steklenice Helios, več dni gorke in mrzle po 4 krone komad.
Modni predmeti za gospode, srajce, ovrtnice, zapestnice in nogovice.
Za člane športnih in planinskihi društev POSEBNE CENE.

Sportna trgovina Strudel
ulica S. Antonio 12) nasproti Kred. posloplja)

Ferdinand Gombač
Trst, ulica Molin a vento (Rocol) 25
priporoča cenj. občinstvu svojo
trgovino jestvin :: In kolonijalnega : blaga
kakor tudi ŽGANJARNO.
Blago vedno sveže. - Postrežba na dom. - - - Cene zmerne in solidne.

UMBERTO COMICI
zaloga stavbinskega materijala. - Tovarna cementnih plošč in cev.
TRST, Campo S. Giacomo 11 in V. Concordia 1
(Zadaj cerkve Sv. Jakoba)
V zalogi vedno novo dospelo blago.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Prva in edina pisarna
= za vojaške stvari =
(koncesijonirana od c. k. namestništva).
TRST, ulica della Caserma 5, II. n.
Daje nasvete in informacije o vsem, kar se tiče navačenja in vojaške službe. Izdeluje in odposilja vsako vrsto prošnje vojaškega značaja — oproščenje od vaj, enoletno prostovoljstvo, ženitve, dosedanje zakonitih ugodnosti glede priselne službe, vsprejela v vojaške šole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnjami. — Reševanja hitro in točno. — Uradne ure: Ob delavnikih od 9. predp. do 7. pop. Ob nedeljah in praznikih do 12. opold.

Zdravljenje krvi!
Čaj „Tisočeri cve“ (Millefiori).
Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidom. — Jedna črna za zdravljenje siale 1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni
PRAXMARER - „Al due mori“
TRST (mesne hiše) - Telef. 377.
Pošte poljubne se izvršujejo tako in franko ako se dopolnje kron 1-10.

Apollonio & Gianni, Trst. Via Vasari 10
Telef. Nro. 29

